

Continuind o valoroasă tradiție a cărturarilor români ca sub forma însemnărilor de călătorie să ne dea vibrante pagini de istorie, a prezențelor românești dincolo de hotarele țării, istoricul-muzeograf Panait I. Panait în recenta sa lucrare referitoare la muzeele, monumentele de artă și arhitectură din Republica Turcia, ne oferă un exemplu strălucit de modul în care trebuie fructificată orice posibilitate de a efectua un schimb de experiență în domeniul cercetării muzeografice. Am dorit să subliniem în prim plan acest fapt deoarece, de la primele pagini pînă la sfîrșitul cărții, autorul ne prezintă, sub o formă plăcută, simplă dar plină de culoare locală, somptuoasele săli ale palatului Dolmabahce, ale ansamblului de muzee de la Topkapı, cu intenția mărturisită de a ne semnală tot ce este în legătură cu istoria țării noastre, cele mai valoroase obiecte ale artei și culturii turco-islamice, modul de organizare și expunere, cu bogate referiri la îndelungatele raporturi româno-turce pentru a proiecta totul în contemporaneitate, în dorința sinceră de a crea noi punți de legătură prietenească între popoarele noastre. Este mesajul istoricului, dublat de competența profesională a muzeografului, înaltul simț de răspundere față de valorile trecutului pentru a fi transmise viitorimii în forma lor cea mai apropiată de adevărul istoric, de atmosfera social-politică și economică a timpului respectiv, de autenticitatea faptelor și a documentelor.

Avertizați din „Cuvînt către cititor” că „... pentru români, Orientul bosforean prezintă un interes deosebit”, autorul ne introduce, cu sensibilitate și pertinentță, în zbuciumata istorie a locurilor pe care le calcă, descriindu-ne măreția și decadența

Constantinopolului bizantin, pentru a crea elemente de continuitate pe tot parcursul evului mediu cu această zonă aflată în cadrul Imperiului Otoman, interferențele existente în cultura și civilizația tuturor popoarelor din sud-estul Europei. În acest sens afirmația că „*Românii, mai mult ca alte popoare europene, găsesc aici o bogăție de repere ale propriei lor dezvoltări. Palatele sultanale, în care au pășit voievozi de seamă din Țara Românească, Moldova și Transilvania, clădiri ce au adăpostit mari dregători și candidați la tron, colecții muzeale care păstrează obiecte românești sau care dezvăluie personalitatea marilor pa-dișahi, prieteni sau rivali ai poporului nostru...*” (pag. 6) trebuie înțeleasă numai ca parte a raporturilor Imperiului cu popoarele din zonă, parte ce include o anumită specificitate, diferită de cea a relațiilor cu grecii, sîrbii, bulgarii sau albanezii. Cunoșcător profund al istoriei naționale, muzeograful Panait I. Panait nu pierde nici un prilej în a semnală tot ce are legătura cu românii, tocmai din dorința de a surprinde într-o sinteză culturală vastitatea raporturilor politico-economice româno-turce, a demonstra cît de necesară este cunoașterea patrimoniului muzeal în definirea relațiilor dintre țări și popoare. În acest domeniu autorul aduce multe contribuții, unele inedite, fapt care ne determină să considerăm deosebit de utilă această apariție editorială. De exemplu, considerațiile referitoare la ceramica de Iznik, analogiile cu unele descoperiri arheologice de pe teritoriul țării noastre, vor intra ca date de referință în cercetările istorice.

Sugestiv intitulate, capitolele cărții cuprind notații de la simple însemnări de călătorie pînă la exigente concluzii de ordin științific, îmbinate în mod armonios pentru a face lectura agreabilă

și instructivă, marcate de personalitatea autorului, de stilul său propriu în abordarea celor mai delicate probleme. „Bătutul drum al Istanbulului” este un capitol introductiv, de atmosferă, dar cel intitulat „Comori antice în muzee moderne” este de elocință profesională, de ghidaj și interpretare, de adevărată desfătare muzeologică, ca și cel despre vizita la palatul sultanal Topkapı. „Monumentele peninsulei istanbuliote” captează prin descrieri, dar capitolul „Un palat românesc pe Cornul de Aur” emoționează prin încărcătura de date și fapte legate de trecutul țărilor române. „Ankara-trecut și contemporaneitate” și „În patria eroilor lui Homer” cuprind și ele informații utile, unele de-a dreptul pasionante, dar nu pot egala farmecul descrierilor din capitolul „Tainicele mausoleuri sultanale de la Brusa”, în care trăirea este evidentă, autorul pășind cu emoție pe urmele revoluționarilor români de la 1848, exilați aici după înfrîngerea revoluției.

Istoric și om de cultură erudit, autorul a știut să selecteze ilustrații de primă mînă, interesante prin ineditul și valoarea științifică, menite să contribuie la înțelegerea textului, să-l susțină, să creeze o adevărată ambianță muzeologică, captivantă pentru orice categorie de lectori.

„Cuvîntul de încheiere” și „Bibliografia selectivă” întregesc informația și aduc o precizie în plus asupra rostului apariției acestei lucrări.

Trebuie, de asemenea, subliniat meritul Editurii sport-turism de a fi inclus în planul său o astfel de carte, apărută în condiții grafice excelente, cu reproduceri color foarte reușite.

GELCU MAKSUTOVICI —